מניח גזילה ביניהם ומסתלק. כפרק המפקיד (כ"מ לז:) מוקי לה דלמא דוקא ביניהם דשקלי להו כולהו ואזלי אלא ימיח עד שיתברר הדבר מי הם הבעלים: **דברי** רבי **טרפון**. ואפילו לרב הונא ולרב יהודה דאמרי בהגזל בתרא (לקמן דף קיח.) גבי מנה לי בידך והלה אומר איני יודע חייב דשמא וכרי כרי עדיף ומפקינן ממונא הכא מודו דאין לריך לשלם לכל אחד דהא לדידיה נמי כרי שהרבעה משקרין שכולמי לא גזל אלא האחד הלכך כרי דידהו לא חשיב לגבי שמא דידיה לאפוקי ממונא ואפילו רב נחמן ורבי יוחנן דאמרי התם פעור דלמא כרי עדיף אלא מוקמינן ממונא בחזקת מריה מלו שכרי הכא אפילו כרבי עקיבא דאמר עד שישלם גזילה לכל אחד ואחד דהכא מיהא מנה מודה דאית ליה לשלומי אכל התם לא מודי מידי: **לעולם** ר"ע. משום הכי מוקי פלוגתייהו בנשבע וכר"ע ולא מוקי לה בשלא נשבע ותיתי כר' טרפון משום דבכל דוכתא מהדרי לאוקמי ממתני' כר' עקיבא כדאשכחן בסוף השוכר את האומנין (כ"מ דף פב.) דפריך אי הכי קתה לה מתני' דלא כרבי עקיבא:

[10] **ורבי טרפון אע"ג** דנשבע עבוד רבנן תקנתא בו'. תימה דמשמע הא אין הולאה הדרך יתירה מוליכה אחריו למדי ואמאי והאמר ר' טרפון מנין גזילה ביניהם ומסתלק וכ"מ ה' בני אדם היינו הולאה מרובה על הקרן הא בשנים נמי קתני לקמן בברייתא דחסיד ושמא השמא אכתי לא שמיע ליה ומיהו תימה כיון דמודה ר"א היכא דאין הולאה יתירה אמאי קאמר ר"ע היא כר' טרפון נמי אחיא דאפילו למאן דמוקי לה כר"ע לא מיתוקמא מתניתין אלא באין הולאה יתירה וי"ל דמתני' אייתי אפילו בהולאה יתירה שלריך להולך עד מדי כשאינו מולא ב"ד עד מדי אע"ג דלא שכיח ולא נקט מתניתין מדי אלא לפרושי דאפילו בהולאה יתירה אייתי ולריך להולך עד מדי אי עד מקום ב"ד אם יש קרוב יותר אע"ג דהולאה יתירה עד שם ומש"ה מתוקמא כר"ע ולא כר' טרפון דלר' טרפון אפילו כי אין מולא ב"ד לעולם אין לריך לעשות הולאה יתירה על הקרן אלא מניח בידו עד שמולא ב"ד במקום קרוב ואי"ת מנלן דס"ל הכי לרבי טרפון דלמא כשאין ב"ד מולה וי"ל דסברא הוא דאי הוה מלריך הולכה למדי כשאין ב"ד כ"ש בגזל אחד מחמשה דלא הוי שני במסירה לב"ד כיון דלא הדר ממונא למריה אלא עד שישלם לכל אחד ואחד והוה מצי ר"א בן לדוק לאשמועינן רבותא שאם הולאה יתירה עד ב"ד דמניח בידו אלא אחא לאשמועינן כשב"ד קרוב טוב יותר להניח בידם ועוד י"ל דודאי מדלא תני מקנתא במתני' שמע מינה דליכא תקנתא כלל בנשבע הלכך דוקא מוקי לה כר"ע ולא כר' טרפון דאית ליה תקנתא ור"ע לית ליה תקנתא אפילו בגזל מאחד היכא דנשבע והא דקאמר ר"ע כי עבוד רבנן תקנתא היכא דידע כו' לדבריו דר' טרפון קאמר כלומר לדידי לית ליה תקנתא כלל בנשבע אלא אפילו לדידך דאית לך דרבי אלעזר בר' לדוק אפילו בנשבע אכתי איכא למימר הני מילי היכא דידע למאן גזל: **כל** היכא דנשבע **לא** בני דלאו הודה. וכיון שהודה מסתמא בא לגאת ידי שמים כיון שלא תבעוהו וה"נ לריך להוליכו למדי כי היכי דלריך ליתן מנה לכל אחד ואחד: שכבר

[1] **הרי זה משלם חומש על חומש.** חומשו של חומש דחומש לאשון נעשה קרן: **עד שיתמעט כו'.** שאם חזר ונתן לו חומש לאשון ונשבע על השני והודה משלם חומשו וחומשו של חומש שני וכן לעולם עד שיתמעט הקרן של חומש שלא יכפור לו שוה פרוטה: **או עשק את עמיתו.** שכר שכיר: **משומה יד.** הלואה: **גמ' לא נשבע.** לא בעי להולך אחריו עד דמטי לידיה: **עד שישלם לכל אחד.** דהשבה לידיה בעינן ולא שני במנית לפניו לומר מי שהוא שלו יטלנה: **מניח גזילה.** ולא בעי לאמטויי לידיה ומגי במנית לפניו שהרי הבעלים שם הוא: **לעולם רבי עקיבא.** כר"ע מעיקרא מהדרינן לאוקמי משום דכולהו תנאי סתימתאה אליבא דר"ע שאם כדאמר בשלו הן הנתנקין (פנהדרין דף פו.): **עבוד רבנן תקנתא.** תקנת השבים. והכא דמספקא ליה תפגי להו במנית כדתניא עבוד תקנות גבי גחל ונשבע והודה ואין הגזל כאן דאע"פ דכתיב לאשר הוא לו תקון רבנן דנתביה לשלים בית דין ויהא מחמת ידם עד שיבא בגזל ויטלנו: **דקא מהדר ממונא למריה.** לאחר זמן יחזירנו בית דין: **לא נחלקו על שלקח.** דכיון דליכא איקורא פגי ליה בהכי דלא כתיב לאשר הוא לו אלא במקום שחטא דבעי כפרה: **מה לי לוקח כו'.** הרי נשבע לשקר ואשבועת שקר כתיב לאשר הוא לו כין אגזל בין אתשומת יד דבהיתר אתא לידיה: תנא דחסיד אחד פליג אדר' שמעון בן אלעזר: **רבי טרפון היא.** מתני' דקתני נשבע דאי ר"ע אפילו לא נשבע נמי: **ור' טרפון מכדי כו'.** אמתניתין פריך דאמר נשבע אין לא נשבע לא ואוקימנא כר' טרפון: **לא סגיא דלא הודה.** דכפרה והשבון דקרא אהודה כתיב דכתיב בגזל הגר והתודו את חטאתם וגו' (במדבר ה): שכבר

[2] **כפקדון שנאמר** (או) בפקדון או בתשומת יד או בגזל או עשק את עמיתו [3] או מצא אבידה וכחש בה ונשבע על שקר [4] הרי זה משלם קרן וחומש ואשם: **גמ'** נשבע לו אין [5] לא נשבע לו לא מני לא רבי טרפון ולא רבי עקיבא [6] דתניא גזל אחד מחמשה ואינו יודע [7] איזה מהן וכל אחד אומר אותי גזל מניח גזילה ביניהם ומסתלק דברי רבי טרפון ר"ע אומר [8] לא זו דרך מוציאתו מידי עבירה עד שישלם גזילה לכל אחד [ואחד] מני אי ר"ט אע"ג דאישתבע אמר מניח גזילה ביניהם ומסתלק אי רבי עקיבא אע"ג דלא אישתבע אמר עד שישלם גזילה לכל אחד ואחד לעולם רבי עקיבא היא וכי קאמר רבי עקיבא עד שישלם גזילה לכל אחד ואחד היכא דאישתבע הוא דקאמר מאי טעמא דאמר קרא [9] לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו ורבי טרפון אע"ג דאישתבע עבוד רבנן תקנתא דתניא ר' אלעזר ברבי צדוק אומר [10] תקנה גדולה התקינו שאם היתה הוצאה יתירה על הקרן משלם קרן וחומש לבית דין ומביא אשמו ומתכפר לו ור' עקיבא כי עבוד רבנן תקנתא היכא דידע למאן גזליה דקא מהדר ליה ממונא למריה [11] גזל אחד מחמשה דלא ידע למאן גזליה דלא הדר ממונא למריה לא עבוד רבנן תקנתא מתיב רב הונא בר יהודה [12] א"ר שמעון בן אלעזר לא נחלקו רבי טרפון ורבי עקיבא על שלקח אחד מחמשה ואינו יודע מאיזה מהן לקח [13] שמניח דמי מקח ביניהם ומסתלק על מה נחלקו שגזל אחד מחמשה בני אדם ואינו יודע מאיזה מהן גזל שר' טרפון אומר מניח דמי גזילה ביניהם ומסתלק ורבי עקיבא אומר אין לו תקנה עד שישלם גזילה לכל אחד ואחד ואי סלקא דעתך דאישתבע [14] מה לי לקח מה לי גזל ועוד מתיב רבא מעשה בחסיד אחד שלקח משני בני אדם ולא היה יודע מאיזה מהן לקח ובא לפני רבי טרפון אמר לו הנח דמי מקחך ביניהם והסתלק בא לפני רבי עקיבא אמר לו [15] אין לך תקנה עד שתשלם לכל אחד ואחד ואי סלקא דעתך דמישתבע חסיד מי מישתבע בשיקרא וכי תימא דמישתבע והדר הוי חסיד והא [16] כל היכא דאמרינן מעשה בחסיד אחד או רבי יהודה בן בבא או רבי יהודה ברבי אילעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה ברבי אילעאי חסידים דמעיקרא הוו אלא לעולם ר' טרפון היא ומודה ר' טרפון היכא דאישתבע מאי טעמא דאמר קרא לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו ורבי עקיבא [17] (דאמר) אע"ג דלא מישתבע קנים ור' טרפון מכדי היכא דמישתבע לא סגיא דלא הודה מאי איריא ונשבע אפילו בלא שבועה נמי דתניא [18] מודה רבי טרפון [19] באומר לשנים גזלתי אחד מכם מנה ואיני יודע איזה מכם נותן לזה מנה ולזה מנה שכבר

[1] נפש כי תחטא ומעלה מעל בה׳ וכחש בעמיתו בפקדון או בתשומת יד או בגזל או עשק את עמיתו: ויקרא ה כא

[2] או מצא אבדה וכחש בה ונשבע על שקר על אחת מכל אשר יעשה האדם לחטא בהנה:

ויקרא ה כב

[3] או מכל אשר ישבע עליו לשקר ושלם אתו בראשו וחמשתיו יסף עליו לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו:

ויקרא ה כד

[4] נמ׳ ואינו יודע מאיזה וכו׳ לא זו הדרך: [5] שם ממונא למריה אבל גזל:

[6] יבמות קיח: כ״מ לז. [ול״ל דתנן], [7] יבמות קיח: [ותוספתא דיבמות פי״ד], [8] [תמורה טו:], [9] רש״ל מ״ג, [10] כ״מ לז.; [11] [עיין בתפארת ש״ם מה שכתבו בדיבור זה].

תורה אור השלם

1. נפש כי תחטא ומעלה מעל בה׳ וכחש בעמיתו בפקדון או בתשומת יד או בגזל או עשק את עמיתו: ויקרא ה כא
2. או מצא אבדה וכחש בה ונשבע על שקר על אחת מכל אשר יעשה האדם לחטא בהנה:
3. או מכל אשר ישבע עליו לשקר ושלם אתו בראשו וחמשתיו יסף עליו לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו:

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ ואינו יודע מאיזה וכו׳ לא זו הדרך: (ב) שם ממונא למריה אבל גזל:

גליון הש״ס

גמ׳ תקנה גדולה התקינו. עי׳ שבועות ל׳ מה ע״א תוס׳ ד״ה גדולות:

מסורת הש״ס

[12] [13] [14] [15] [16] [17] [18] [19]

מוסף רש״י

הרי זה משלם חומש על חומש. הרי זה מוסף חומש על חומש שכפר. וכן אם חזר ונתן לו חומש לאשון שנשבע עליו וחזר וכפר ונשבע על חומש שני והרי, מוסף חומש על חומש שני וכן לעולם, עד שיתמעט הקרן משוה פרוטה. חומש שהוא מחוייב בכר ומחזר וכופרו קרוי קרן, עד שתהא כפירת שבועתו בפחות משוה פרוטה (ב״מ נ״ז).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com